

Список використаних джерел

1. Нечитайко Христя. Прочитали – переглянули: 11 фільмів, знятих за дитячими книжками [Електронний ресурс] / Нечитайко Христя. – Режим доступу: <http://www.barabooka.com.ua/prochitali-pereglyanuli-11-fil-miv-znyatih-za-dityachimi-knizhkami/>. – Назва з екрана.
2. Коваленко И. 7 великих книг, написанных по мотивам снятых фильмов [Электронный ресурс] / Ирина Коваленко. – Режим доступа: <http://miridei.com/idei-dosuga/kakuyu-knigu-pochitat/7velikih-knig-osnovannyh-nafilmah/>. – Название с экрана.
3. Штаер А. Двенадцать фильмов, в которых книга, литература и чтение оказывают на героев определяющее влияние [Электронный ресурс] / Анна Штаер. – Режим доступа: <http://interesno.co/mag/2a13f9b9d462>. – 05.03.2016. – Название с экрана.
4. Купінська А. Відомі фільми про письменників: бунт пера і авторитет думки [Електронний ресурс] / Анна Купінська. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/culture/2011/08/8/83102/> – 08.08.2011. – Назва з екрана.
5. «Ворошиловград» Жадана екранізують [Електронний ресурс] // Буквоїд. – Режим доступу: <http://bukvoid.com.ua/events/kino/2016/03/11/111039.html>. – 11.03.2016. – Назва з екрана.
6. Колекція «Шевченко 200» [Електронний ресурс] // Національний центр Олександра Довженка : офіційний сайт. – Режим доступу: <http://www.dovzhenkocentre.org/news/94/> – 05.02.2014. – Назва з екрана.

БІФУРКАЦІЙНИЙ СТАН ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЙОГО УРІВНОВАЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНО- МЕРЕЖЕВИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ НАВЧАННЯ

А. В. Артеменко, к. е. н., асистент

*ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»,
м. Полтава, Україна*

Сучасний розвиток вищої освіти України зумовлений постсоціалістичними трансформаціями суспільного ладу та глобальним процесом становлення інформаційного суспільства. Унаслідок впливу цих процесів вища освіта значною мірою втратила галу-

зевий характер, комерціалізувалася та стала більш автономною. Поряд з державними набуває розвитку діяльність приватних ВНЗ, які, не зважаючи на недоліки, притаманні для становлення цієї складової освітньої діяльності, створюють суттєву конкуренцію на ринку освітніх послуг. І хоча названий тренд постсоціалістичного розвитку вищої освіти є звичним явищем її розвитку в ринковому суспільстві, на що вказується у новітніх дослідженнях її сучасного стану в Україні [1, с. 94–96], ним започатковано руйнацію старої, індиферентної до суспільних та господарських запитів системи вищої освіти, включення ВНЗ у ринкові відносини, насамперед з ринком праці. У суспільстві, яке здійснює перехід від державно-централізованої системи вищої освіти до ринково-демократичної, названі напрями реформування галузі характеризуються не просто змінами та реформами, а й ознаками біфуркаційності, урівноваження якої може мати неочікувані якісні результати як позитивного, так і негативного характеру. І, як буде показано нижче, зміст цих результатів значною мірою пов'язаний як із трансформаціями суспільного ладу, так і з сучасною інформатизацією діяльності вищої школи, яка є головним джерелом і змістом її біфуркаційного стану і має об'єктивно невідворотний характер.

У пошуках доказів висунутої вище тези звернемося до загальновизнаного висновку, що становлення інформаційного суспільства супроводжується змінами у формальних і сутнісних параметрах діяльності вищої освіти. Якщо в індустріальному суспільстві інтелектуальна соціалізація переважно випереджає майбутню господарську діяльність особи і здійснюється у рамках «первинного» навчання, то в інформаційному – знання, трансформуючись у її складову частину, з'єднуються з виробничою діяльністю і набувають якості безперервного оновлення і збагачення у неформалізованому середовищі «вторинного» навчання. На це, якісно нове місце знань вказував М. Кастельс ще в 80-ті рр. минулого століття, вважаючи, що інформаційну стадію розвитку характеризують принципово нові риси, у тому числі – якісна здатність оптимізувати поєднання і використання факторів виробництва на основі знання і інформації [2, с. 46]. Упродовж останніх десятиріч висновок, що інформація (знання) перетворилася у найважливіший ресурс виробництва набув

значення аксіоми і не піддається перегляду. Щоправда, багато дослідників не враховують, що в інформаційному суспільстві джерелом розвитку господарства є не вплив інформації (знань) на технологію, а навпаки – вплив технології на інформацію (знання), тобто те, яким способом, у якому обсязі і з якою швидкістю господарююча особистість отримує необхідну інформацію і пристосовує її до практичних потреб.

Названа вище обставина має радикальний вплив на технології сучасної освіти, який уже зумовлює руйнування усталеної педагогічної логістики, змінює та скасовує її принципи і правила. Сучасні технології передачі інформації (знань) дозволяють забезпечити їх миттєве і необмежене поширення, а педагогічному співтовариству, щоб організувати спілкування з учнями, ігноруючи електронні інформаційні мережі, доведеться по-старому покладатися на консервативні способи – лекції та семінари, у рамках яких обсяг, швидкість передачі і засвоєння інформації має «природні межі», а матеріальні витрати цих процесів дуже високі і постійно зростають. У результаті цього девальвується значення установ традиційного навчання – школи, університету. А разом зі зниженням вартості доступу до інформаційних мереж за розцінками місцевого телефонного тарифу, відзначає З. Бауман, інформатизація оголосила смертний вирок університетській монополії на поширення знання і означає її символічне поховання [3].

Наслідком динамічно зростаючого використання сучасних інформаційних технологій у сучасній вищій освіті є істотна зміна значення «вторинного» навчання, що відбувається поза контролем професорів, у якому студенти набувають незрівнянно більш важливі для їх діяльності знання, ніж заздалегідь відібрані елементи «первинного» (аудиторного) навчання. На відміну від «первинного» навчання, у якому знання можуть бути усвідомлено систематизовані гуру і зафіксовані (записані) учнями, «вторинне» навчання – це прихований самостійний процес, у якому ті хто навчається поєднують в собі як функції гуру, так і учнів. Не вдаючись у зміст «третинного» навчання, яке полягає у придбанні знань «як порушувати загальноприйнятий порядок, як позбутися звичок і запобігти звиканню, як перетворити фрагментарні елементи досвіду в досі невідомі зразки, ставля-

чись в той же час до будь-якого з них як до прийняттого лише «до особливого повідомлення» [3], відзначимо, що і «вторинне» і «третинне» навчання відображає об'єктивний процес індивідуалізації суспільства, який усупереч ностальгії про колективні соціальні дії відображає прогресуючу здатність людства до подальшого розвитку.

Будучи наслідком інформаційно-технологічного розвитку, який безпосередньо втручається у внутрішній світ людини, сучасна індивідуалізація навчання супроводжується кризою освітніх інститутів, пов'язаних з колективною соціальною дією, і перетворює їх з «місяця лекцій, семінарів, суперечок і діалогу між гуру та учнями» у центри наукового знання, що впливають на процес освіти за допомогою надання віртуальних послуг віртуальним споживачам. Замість оро-акустичного та письмового способу спілкування, домінуючих у вітчизняних університетах до теперішнього часу, електронні системи якісним чином змінюють стосунки професорів і студентів, відокремлюючи їх один від одного, підсилюючи віртуальні зв'язки між ними і створюючи новий тип освітньо-інформаційної культури. Поєднавши слово і образ, відзначав М. Маклюен, аудіовізуальна епоха відновлює порушений оральним і візуальним типами культури сенсорний баланс, рівномірно і більш «фізіологічно» розподіляючи навантаження між зором і слухом, а також дозволяє людині перебувати у центрі подій і природно-емоційно реагувати на наповненості світу [4]. Оскільки новою якісною специфікою сучасної стадії розвитку комунікації є її глобальність, то перетворення інформації і комунікації у продуктивну силу неминуче призводить до виходу вищої освіти за межі університетських і національно-державних кордонів і підкоряється тим новим глобальним тенденціям, які пов'язані з подоланням культурно-цивілізаційної обмеженості і формуванням глобальної системи освітнього простору. Очевидно, що цей новий глобальний освітній простір студенти не поміняють на університетську аудиторію навіть з улюбленим професором. Але ще більш очевидним є те, що дана обставина значно посилює біфуркаційний стан національної вищої освіти, яка постала перед вибором – або бути відповідною інформаційному суспільству, або віддати національний освітній простір освітнім центрам, спроможним його глобалізувати.

Це змушує нас зробити висновок, що трансформація класичних форм вищої освіти індустріального суспільства на базі новітніх технологій передачі, зберігання і використання знань є найважливішим завданням органів управління освітою та провідних університетів при створенні новітнього змісту вітчизняної вищої освіти. У їх розпорядженні є засоби для значного відносного зменшення її вартості, проголошення обов'язкової вищої освіти для всіх громадян та значного скорочення чисельності ВНЗ, освітня діяльність яких є малоєфективною. Без проведення справжньої «інформаційної» революції, унаслідок якої вища освіта трансформується із надзвичайно вартісних архітектурно-аудиторних центрів колективного навчання у демократичну (доступну для всіх) систему індивідуалізованої освіти, представлену інформаційними мережами, які беруть початок від провідних університетів і покривають всю країну, її біфуркаційний стан буде лише загострюватися, а його зняття здійснюватиметься не вітчизняними, а глобальними гравцями на світовому ринку освітньої діяльності.

Список використаних джерел

1. Жилияев І. Б. Вища освіта України: стан та проблеми / І. Б. Жилияев, В. В. Ковтунець, М. В. Сьомкін. – К. : Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України, Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України, 2015. – 96 с.
2. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс ; [пер. с англ. под научн. ред. О. И. Шкаратана]. – М. : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
3. Бауман З. Индивидуализированное общество [Электронный ресурс] / З. Бауман ; [пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева]. – М. : Изд-во «Логос», 2002. – 390 с. – Режим доступа: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/baum/. – Название с экрана.
4. Маклюэн Г. М. Понимание Медиа: Внешние расширения человека [Электронный ресурс] / Г. М. Маклюэн ; [пер. с англ. В. Николаева]. – М. : «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. – 464 с. – Режим доступа: http://krotov.info/libr_min/13_m/ak/lyaen.htm. – Название с экрана.